

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 244/2020-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ivana Fiačana a Miloša Maďara prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Libora Duľa podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. o možných dôvodoch jeho vylúčenia v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jozefom Zámožikom, PhD., advokátom, Hlavná 31, Trnava, vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod Rvp 1658/2019 a takto

r o z h o d o l :

Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Libor Duľa nie je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1658/2019.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Oznámenie možných dôvodov vylúčenia a skutkový stav

1. Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) Libor Duľa listom z 18. mája 2020 podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom

súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedovi ústavného súdu možné dôvody svojho vylúčenia v zmysle § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde vo veci ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“). V oznámení sudca IV. senátu ústavného súdu Libor Duľa uviedol, že sťažovateľa, ktorý bol vedúcim kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), na ktorom on vykonával funkciu sudcu až do svojho vymenovania za sudcu ústavného súdu 10. októbra 2019, osobne pozná a z pozície svojej funkcie predsedu trestnoprávneho kolégia s ním v posledných rokoch prichádzal do každodenného kontaktu v rámci funkčnej súčinnosti a ich vzájomný kontakt bol spojený aj s obvyklým kolegiálnym priateľstvom.

2. Pokynom predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky Ivana Fiačana z 19. mája 2020 bolo oznámenie v súlade s čl. IV bodom 1 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde do senátu I. ÚS ústavného súdu v zložení Jana Baricová – predsedníčka senátu a Ivan Fiačan a Miloš Maďar – členovia senátu (ďalej len „príslušný senát“).

II.

Relevantná právna úprava a jej východiská v judikatúre ústavného súdu

3. Zákon o ústavnom súde obsahuje výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie v ustanoveniach § 49 až § 52.

4. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

5. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

6. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

7. V zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako aj z pohľadu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je nestrannosť sudcu obyčajne definovaná ako absencia predsudku alebo zaujatosti, pričom ju možno posudzovať na základe dvoch rôznych prístupov. Na jednej strane sa rozlišuje subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom vedomí, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho nestrannosti. Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať súdy pri stranách v demokratickej spoločnosti [Padovani v. Taliansko – rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 26. 2. 1993]. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo) [m. m. III. ÚS 24/05].

8. Ústavný súd už vo svojej predošlej judikatúre konštatoval, že z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (porov. Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok ESLP z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok ESLP z 10. 1. 2012). Ako je už aj naznačené v bode 8, nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (porov.

Olujic v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok ESĽP z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (porov. Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok ESĽP z 9. 2. 2012, bod 87). Pri rozhodovaní o tom, či v danom prípade existuje legitímny dôvod na obavy, že istý sudca nie je nestranný, hľadisko namietateľa je dôležité, ale nie je rozhodujúce; rozhodujúce je, či tieto obavy môžu byť považované za objektívne odôvodnené (porov. Thorgeir Thorgeirson v. Island, sťažnosť č. 13778/88, rozsudok ESĽP z 25. 6. 1992, bod 51).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

9. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilégiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania.

10. Sudca ústavného súdu Libor Duřa vo svojom oznámení z 18. mája 2020 uvádza, že sťažovateľa osobne pozná a že v posledných rokoch ako predseda trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu s ním ako s vedúcim kancelárie najvyššieho súdu prichádzal do každodenného kontaktu v rámci funkčnej súčinnosti a ich vzájomný kontakt bol spojený aj s obvyklým kolegiálnym priateľstvom.

11. V rámci dôvodov vylúčenia sudcu ústavného súdu ustanovených v § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde treba zdôrazniť, že predpokladom vylúčenia sudcu ústavného súdu je „*pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom*“, ktorý v prípade oznámenia sudcu ústavného súdu Libora Duřu v danej veci naplnený nie je. Dotknutý sudca ústavného súdu, ako vyplýva z jeho oznámenia, nemá pomer k veci, nie je v príbuzenskom vzťahu so sťažovateľom, ani nie je jeho blízkou osobou, ani nie je v žiadnom vzťahu s jeho právnym zástupcom pred ústavným súdom alebo pred všeobecnými súdmi.

12. Vychádzajúc z oznámenia sudcu ústavného súdu Libora Duľu treba poznamenať, že pri stretávaní sa ľudí na jednom pracovisku obvyklé kolegiálne priateľstvo nemožno vylúčiť, a to ani medzi sudcami navzájom a ani medzi sudcami a odborným administratívnym aparátom. V celom rade prípadov je vzťah sudcov s ostatnými zamestnancami súdu vzťahom založeným na formálnej aj neformálnej spolupráci. Skutočnosť, že pri týchto príležitostiach môžu medzi sudcami a inými osobami vzniknúť profesijné (kolegiálne) priateľstvá, nemožno samu osebe považovať za spôsobilú narušiť nestrannosť sudcu pri prejednaní a rozhodovaní vecí (pozri obdobne aj rozhodnutie disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 16 Kss 1/2017).

13. Z oznámenia sudcu ústavného súdu [REDAKOVANÉ] nevyplýva, že by jeho „kontakty“ so sťažovateľom presiahli takú úroveň, že by bolo možné považovať ich za spôsobilé narušiť jeho nestrannosť ako sudcu ústavného súdu, a to aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESĽP, v zmysle ktorej môže k vylúčeniu sudcu z prerokovania a rozhodovania vo veci dôjsť iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „*sine ira et studio*“, teda nezávisle a nestranne.

14. Príslušný senát ústavného súdu I. ÚS po prerokovaní dôvodov uvedených v oznámení sudcu IV. senátu ústavného súdu Libora Duľu vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1658/2019 dospel k záveru, že v zmysle § 49 ods. 1 a ods. 2 zákona o ústavnom súde tieto nie sú dostačujúce pre naplnenie predpokladov o vylúčení sudcu Libora Duľu, a preto rozhodol o jeho nevyhlásení z konania a rozhodovania v danej veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu